

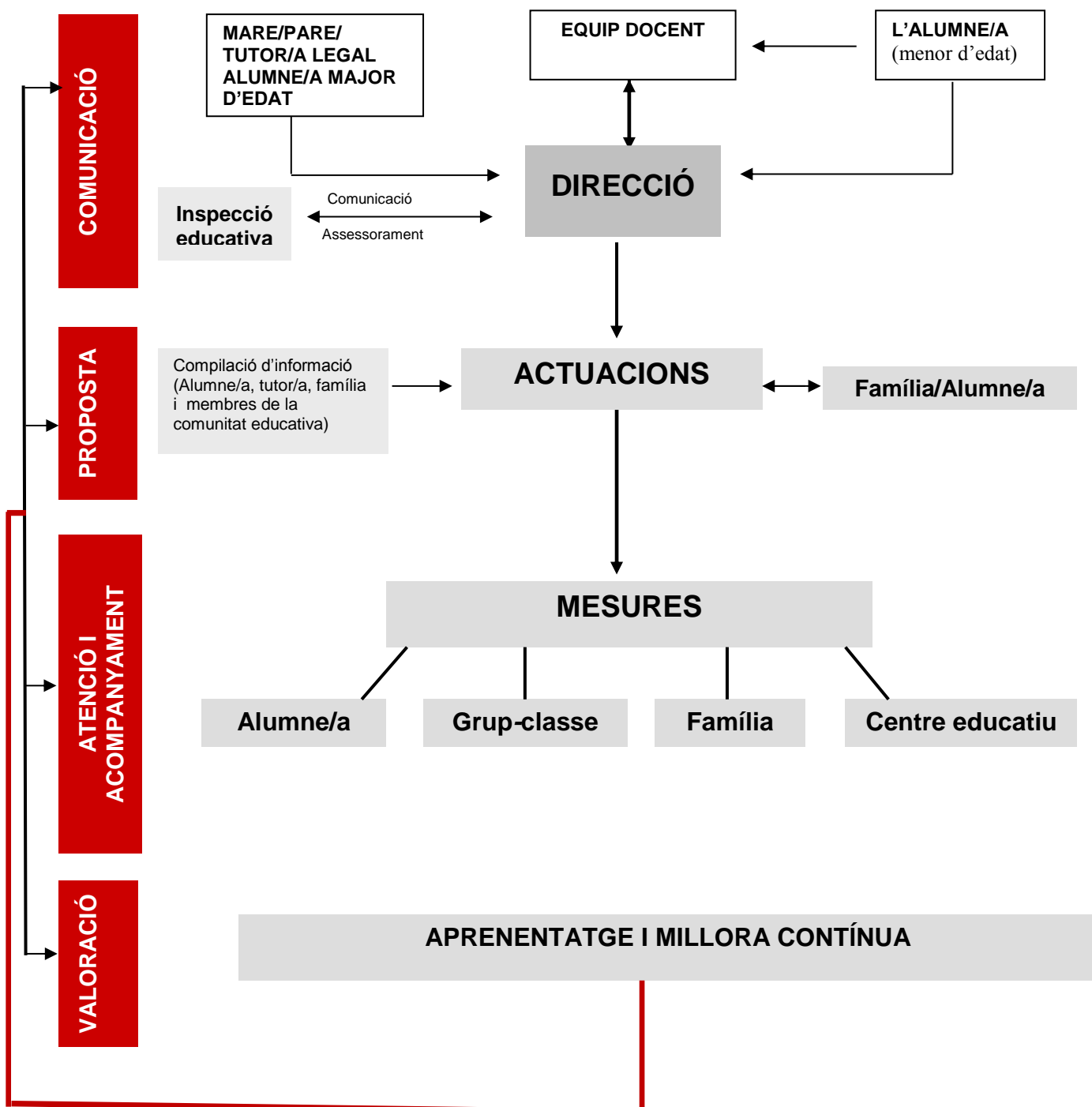
PROTOCOL PER A L'ATENCIÓ I ACOMPANYAMENT DE L'ALUMNAT TRANSGÈNERE EN ELS CENTRES EDUCATIUS

(elaborat per donar compliment a la Llei 11/2014, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia i a la Moció 140/XI del Parlament de Catalunya aprovada el 29.06.2017)

Justificació i objectius

Per saber-ne més

- Glossari
- Marc legal

JUSTIFICACIÓ I OBJECTIUS

Justificació

Els centres educatius són espais de socialització per tant són el marc idoni on treballar els valors de la igualtat, el dret a la diferència i el respecte als drets humans.

D'acord amb la *Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia*, el respecte a la diversitat pel que fa a l'orientació sexual, la identitat de gènere o expressió de gènere ha de ser efectiu en tot el sistema educatiu. Els centres han de constituir un entorn amable on l'alumnat pugui viure de manera natural la seva identitat de gènere i expressió de gènere.

L'existència del *Protocol per a l'atenció i acompanyament de l'alumnat transgènere en els centres educatius* permet dotar els centres i el professorat d'una eina específica que garanteixi el desenvolupament integral dels alumnes en la seva diversitat, i estableix un marc comú d'actuació i afavoreix la coordinació dels diferents agents implicats mitjançant un circuit sistematitzat.

El protocol s'emmarca en la normativa vigent i ofereix orientacions i pautes d'actuació per a l'adequada atenció i acompanyament de l'alumnat transgènere, amb la finalitat de garantir el lliure desenvolupament de la seva personalitat, la no discriminació, i la millor resposta educativa de cara a garantir el seu desenvolupament integral.

Cal valorar la importància de la informació i la formació de la comunitat educativa, amb l'objectiu que el centre educatiu sigui inclusiu, amb defensa de l'equitat i de la justícia social que han de permetre crear la societat que desitgem, minvant el fracàs i l'exclusió i augmentant la qualitat educativa per a tots els alumnes sense excepcions.

Objectius

MISSIÓ

Garantir el lliure desenvolupament de l'alumnat transgènere en els centres educatius i facilitar actuacions i mesures per a la seva atenció i acompanyament.

OBJECTIU GENERAL

Posar a l'abast dels centres educatius orientacions i pautes d'actuació per a l'adequada atenció i acompanyament de l'alumnat transgènere de cara a garantir el seu lliure desenvolupament.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

- Fomentar la implementació de mesures d'atenció i acompanyament a l'alumnat transgènere en els centres d'educació del Servei d'Educació de Catalunya.
- Establir un circuit de coordinació entre els diferents membres de la comunitat escolar i educativa implicats en el protocol.
- Informar i formar el professorat i el personal del centre, l'alumnat i les seves famílies sobre la necessitat d'abordar la identitat de gènere i expressió de gènere com a un factor que reconeix i dona valor a la diversitat i que consolida un sistema educatiu inclusiu.

ÀMBIT D'APLICACIÓ

El següent protocol serà aplicable a tots els centres educatius del Servei d'Educació de Catalunya.

GLOSSARI

SEXE BIOLÒGIC

Conjunt de característiques biològiques, especialment de tipus genètic, orgànic i hormonal, sobre la base de les quals s'estableix la distinció entre homes i dones.

GÈNERE

Conjunt de característiques sobre la base de les quals s'estableix socialment la distinció entre homes i dones.

Per bé que socialment s'atribueix el gènere masculí al sexe masculí i el gènere femení al sexe femení, aquests conceptes no són sempre equivalents.

ORIENTACIÓ SEXUAL

Tendència d'una persona a sentir atracció afectivosexual cap a una altra.

IDENTITAT DE GÈNERE

Autopercepció que cada persona té del seu propi sexe i d'unes característiques de gènere, sigui corresponent o no amb el gènere assignat socialment.

EXPRESSIÓ DE GÈNERE

Rols, gestos i expressions associades a un gènere determinat. L'expressió de gènere té a veure amb el comportament social de les persones, independentment del seu sexe de naixement i de la seva identitat de gènere.

PROCÉS DE TRANSICIÓ (O DE TRÀNSIT)

Procés personal i únic d'autoafirmació de la pròpia identitat, diferent en cada cas particular, que persegueix l'adaptació progressiva a la identitat de gènere viscuda.

PERSONA HETEROSEXUAL

Persona que sent atracció sexual per persones de l'altre sexe.

PERSONA HOMOSEXUAL

Persona que sent atracció sexual per persones del seu mateix sexe o que té relacions sexoafectives amb persones del seu mateix sexe.

GAI: Home que se sent atret emocionalment o físicament per altres homes.

LESBIANA: Dona que se sent atreta emocionalment o físicament per altres dones.

PERSONA BISEXUAL

Persona que sent atracció sexual per homes i per dones.

PERSONA TRANSGÈNERE¹

Persona a la qual no coincideix la identitat de gènere amb el sexe que es va assignar en néixer.

PERSONA INTERSEXUAL

Persona que ha desenvolupat biològicament característiques sexuals pròpies tant dels homes com de les dones.

PERSONA QUEER

Persona que, d'acord amb la teoria queer², no subscriu la divisió binària tradicional dels gèneres i rebutja d'identificar-se amb un home o amb una dona o amb una orientació sexual específica.

HOMOFÒBIA

Aversió a l'homosexualitat o als homosexuals.

BIFÒBIA

Aversió a la bisexualitat o als bisexuals.

TRANSFÒBIA

Aversió a la transidentitat o als transgèneres.

---

¹ El terme *transgènere* va néixer als Estats Units cap als anys vuitanta del segle xx com a reacció a la forma d'origen mèdic *transsexual*, molt vinculada amb les operacions de canvi de sexe, i està relacionat amb la crítica al sistema binari tradicional home-dona. La forma *transgènere* volia englobar tot el ventall de persones amb identitats de gènere no normatives o que no s'identifiquen amb el gènere que els va ser assignat en néixer segons les seves característiques biològiques.

² Teoria QUEER. Aquest corrent fuig de les identitats estàtiques que culturalment se'ns imposen, entenent que les persones transiten entre els gèneres. I per una altra banda, fa una reflexió seriosa quant als privilegis: la raça, la classe social, el lloc de naixement i el gènere ens converteixen en persones amb privilegis o sense, i generen ciutadans de primera, de segona o de tercera.

MARC LEGAL

1. [LLEI 12/2009, del 10 de juliol, d'educació](#) (DOGC 5422 - 16/07/2009)

L'article 2 sobre Principis rectors del sistema educatiu estableix en l'apartat 1.m. la coeducació i el foment de la igualtat real i efectiva entre homes i dones.

L'article 7 sobre Convivència manifesta que:

1. Tots els membres de la comunitat escolar tenen el dret a una bona convivència i el deure de facilitar-la.

2. Les regles de convivència als centres educatius s'han de basar genèricament en els principis democràtics i específicament en els principis i normes que deriven d'aquesta llei.

L'article 30 sobre Dret i Deure de convivència estableix que:

1. L'aprenentatge de la convivència és un element fonamental del procés educatiu i així ho ha d'expressar el projecte educatiu de cada centre.

2. Tots els membres de la comunitat escolar tenen dret a con viure en un bon clima escolar i el deure de facilitar-lo amb llur actitud i conducta en tot moment i en tots els àmbits de l'activitat del centre.

3. Els centres han de vetllar perquè els membres de la comunitat escolar coneguin la Convenció sobre els drets dels infants.

4. Correspon a la direcció i al professorat de cada centre, en exercici de l'autoritat que tenen conferida, i sens perjudici de les competències del consell escolar en aquesta matèria, el control i l'aplicació de les normes de convivència. En aquesta funció, hi ha de participar la resta de membres de la comunitat educativa del centre.

La direcció del centre ha de garantir la informació suficient i crear les condicions necessàries perquè aquesta participació es pugui fer efectiva.

5. Els centres han d'establir mesures de promoció de la convivència, i en particular mecanismes de mediació per a la resolució pacífica dels conflictes i fórmules per mitjà de les quals les famílies es comprometin a cooperar de manera efectiva en l'orientació, l'estímul i, quan calgui, l'esmena de l'actitud i la conducta dels alumnes en el centre educatiu.

L'article 33, que tracta sobre Protecció contra l'assetjament escolar i contra les agressions, estableix que:

1. El Govern i el Departament han d'adoptar les mesures necessàries per a prevenir les situacions d'assetjament escolar i, si s'escauen, afrontar-les de manera immediata, i per a assegurar en tot cas als afectats l'assistència adequada i la protecció necessària per a garantir-los el dret a la intimitat.

2. El Departament ha de posar a disposició dels centres els mitjans necessaris per a atendre les situacions de risc d'assetjament escolar. En cas que resulti imprescindible, es poden adoptar mesures extraordinàries d'escolarització, i el Departament pot adoptar també, en l'àmbit del personal al seu servei, mesures extraordinàries de mobilitat.

3. [LLEI 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència](#) (DOGC 5641- 02/06/2010)

L'article 5 sobre l'interès superior de l'infant o l'adolescent estableix que:

1. L'interès superior de l'infant o l'adolescent ha d'ésser el principi inspirador i fonamentador de les actuacions públiques.
3. L'interès superior de l'infant o l'adolescent ha d'ésser també el principi inspirador de totes les decisions i actuacions que el concerneixen adoptades i dutes a terme pels progenitors, pels titulars de la tutela o de la guarda, per les institucions públiques o privades encarregades de protegir-lo i d'assistir-lo o per l'autoritat judicial o administrativa.
4. Per a determinar l'interès superior de l'infant o l'adolescent se n'han d'atendre les necessitats i els drets, i s'ha de tenir compte la seva opinió, els seus anhels i aspiracions, i també la seva individualitat dins el marc familiar i social.

4. [LLEI 11/2014, del 10 d'octubre, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homòbia, la bifòbia i la transfòbia](#) (DOGC 6730 -17/10/2014)

L'article 12 sobre Educació disposa que:

1. Als efectes d'aquesta llei, s'entén per coeducació l'acció educativa que potencia la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de qualsevol mena de discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.
3. El principi de coeducació s'ha d'incorporar als plans d'acció tutorial i als plans i reglaments de convivència dels centres educatius.
6. S'ha de vetllar per la conscienciació i la prevenció de la violència per raó d'orientació sexual, identitat de gènere i expressió de gènere i oferir mecanismes als centres perquè detectin situacions de discriminació o exclusió de qualsevol persona per les dites raons. En aquest sentit, s'ha de promoure el desplegament efectiu de plans de convivència amb un èmfasi especial en les mesures de prevenció i d'actuació contra l'assetjament de què poden ser objecte les persones LGBTI en el medi escolar.

L'article 23 sobre persones transgènere i intersexuals disposa:

1. En l'àmbit de les administracions públiques de Catalunya, especialment en l'àmbit educatiu i universitari, s'han d'establir per reglament les condicions perquè les persones transgènere i les persones intersexuals siguin tractades i anomenades d'acord amb el nom del gènere amb què s'identifiquen, encara que siguin menors d'edat.
2. Les administracions públiques de Catalunya han de vetllar, en qualsevol de llurs procediments, pel respecte a la confidencialitat de les dades relatives a la identitat de gènere de les persones beneficiàries d'aquesta llei.
3. S'ha de garantir, en qualsevol cas, el dret a consulta i a informació específica per a persones transgènere i per a persones intersexuals en àmbits com l'accés al mercat de treball, els tractaments hormonals i les intervencions quirúrgiques o la salut sexual i reproductiva.
4. Les persones transgènere i les persones intersexuals s'han de poder acollir al que estableix aquesta llei sense que calgui cap diagnòstic de disfòria de gènere ni cap tractament mèdic.

5. [ACORD GOV/2015, de 20 de gener, pel qual s'aprova el Pla d'igualtat de gènere en el sistema educatiu](#)

Els objectius generals d'aquest Pla són:

1. Incorporar la perspectiva de gènere i la igualtat real i efectiva dels homes i les dones en les polítiques educatives.
2. Promoure la coeducació.

6. [DECRET 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària](#)

Aquest Decret impulsa la formació humana, científica, tècnica i cultural dels alumnes basada en l'equitat, el respecte, en un marc de valors convivencials compartits, a la diferència cultural i religiosa, la igualtat, la solidaritat, la llibertat, el pluralisme, la responsabilitat cívica i els valors que fonamenten la convivència democràtica.

Article 3. Objectius

L'educació primària ha de contribuir a l'assoliment dels objectius establerts amb caràcter general a la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, i específicament dels objectius següents, entre altres:

- a) Conèixer, valorar i aplicar els valors i les normes de convivència per ser un ciutadà lliure capaç de prendre compromisos individuals i col·lectius, respectar els drets humans i acceptar el pluralisme propi d'una societat democràtica.
- m) Desenvolupar les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en la manera de relacionar-se amb els altres, i aquelles que fomentin la igualtat

de gènere, així com una actitud contrària a la violència i als prejudicis de qualsevol mena.

Article 12 .Acció tutorial

1. L'acció tutorial té per finalitat contribuir, en col·laboració amb les famílies, al desenvolupament personal i social dels alumnes en els aspectes intel·lectual, emocional, ètic i moral, d'acord amb la seva edat, i en comporta el seguiment individual i col·lectiu per part de tot els mestres.

[7. DECRET 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.](#)

Article 3. Objectius

L'educació secundària obligatòria ha de contribuir al desenvolupament de les habilitats i les competències que permetin als alumnes:

- d) Enfortir les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i amb la relació amb els altres, i rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre els conflictes pacíficament.
- o) Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seva diversitat i preservar el dret a la igualtat i a la no-discriminació per raó d'orientació sexual.

Article 19. Acció tutorial

2. L'acció tutorial és el conjunt d'accions educatives que contribueixen, en col·laboració amb les famílies, a l'assoliment de les competències personals, emocionals i socials de l'alumne necessàries per poder desenvolupar el seu projecte personal, acadèmic i professional.

[8. DECRET 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.](#) (DOGC 7477- 19/10/2017)

L'article 6 sobre funcions dels centres educatius disposa que:

Correspon als centres educatius:

- j) Sensibilitzar la comunitat educativa sobre l'educació inclusiva en gènere i promoure la coeducació, a fi de potenciar la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de qualsevol mena de discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.
- k) Vetllar perquè, d'acord amb el principi de la coeducació, la diversitat sexual i afectiva, la identitat de gènere i els diferents models de família siguin respectats en tot l'àmbit educatiu i en el marc del sistema educatiu inclusiu.

9. [DECRET 155/2010, de 2 de novembre, de la direcció dels centres educatius públics i del personal directiu professional docent](#)

Article 4. Consideració d'autoritat pública

4.1 La direcció, en l'exercici de les seves funcions, té la consideració d'autoritat pública i gaudeix de presumpció de veracitat en els seus informes i d'ajustament a la norma en les seves actuacions, llevat que es provi el contrari. Així mateix, en l'exercici de les seves funcions, la direcció és també autoritat competent per defensar l'interès superior de l'infant.

4.2 Les direccions dels centres públics poden requerir la col·laboració necessària a les altres autoritats de les administracions públiques per al compliment de les funcions que els estan encomanades. Així mateix, poden sol·licitar i han de rebre informació dels diferents sectors de la comunitat educativa del seu centre i dels altres òrgans i serveis de l'Administració educativa, amb la finalitat de disposar de la informació suficient del seu centre i de la zona educativa per a l'exercici eficient i eficaç de les seves funcions.

Article 7. Funcions en relació amb la comunitat escolar

La direcció del centre, com a responsable de l'acció educativa que s'hi du a terme, té les funcions següents específicament relacionades amb la comunitat escolar:

a) Vetllar per la formulació i el compliment de la carta de compromís educatiu del centre, i garantir el funcionament de les vies i els procediments de relació i cooperació amb les famílies, per facilitar l'intercanvi d'informació sobre l'evolució escolar i personal dels seus fills.

b) Afavorir la convivència en el centre, garantir el compliment de les normes que s'hi refereixen i adoptar les mesures disciplinàries que corresponguin segons les normes d'organització i funcionament del centre i les previsions de l'ordenament. En l'exercici d'aquesta funció, el director o directora del centre té la facultat d'intervenció, directa o per persona tècnicament capacitada a la qual designi, per exercir funcions d'arbitratge i de mediació en els conflictes que es generin entre membres de la comunitat educativa.

10. [RESOLUCIÓ ENS/585/2017, de 17 de març, per la qual s'estableix l'elaboració i la implementació del Projecte de convivència en els centres educatius dins el marc del Projecte Educatiu de Centre.](#) (Núm. 7336 - 24.3.2017)

En aquesta resolució, s'estableix l'obligatorietat dels centres educatius del Servei d'Educació de Catalunya, d'implementació del Projecte de convivència en el marc del seu Projecte Educatiu en un termini de 3 anys a partir de la data de publicació de la resolució.

El Projecte de convivència respon a un plantejament integral i global de la convivència. A aquest efecte, estableix la concreció de les mesures de prevenció, detecció i intervenció educatives, i els seus protocols, entre els quals hi podem trobar aquest protocol.

COMUNICACIÓ

Aquest protocol s'activarà en el moment que la Direcció rebi una comunicació que al centre hi ha escolaritzat un alumne o una alumna transgènere procedent d'alguna o algunes d'aquestes fonts:

1. Des de la mare/pare/tutor o tutora legal, o l'alumne/a en cas que sigui major d'edat
2. Des de l'equip docent
3. Del mateix alumne/a, en cas que sigui menor d'edat

1. Des de la mare/pare/tutor o tutora legal, o l'alumne/a en cas que sigui major d'edat

Quan el pare, mare o el tutor o tutora legal, o el mateix alumne o alumna si és major d'edat, comunica una identitat de gènere sentida diferent al gènere assignat en néixer i la petició que sigui tractat i anomenat d'acord amb el nom del gènere amb què s'identifica, el director o directora del centre educatiu, d'acord amb la *Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia*, ha de facilitar que el centre educatiu constitueixi un entorn amable i segur perquè l'alumne o alumna pugui viure de manera natural la seva identitat de gènere i expressió de gènere.

A fi de garantir l'interès superior de l'alumne o alumna, d'acord amb la *Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència*, el director o directora del centre educatiu ha de demanar a les famílies que aportin **una comunicació signada** (annex 1) per les persones que exerceixen la pàtria potestat de l'infant o adolescent, en què s'informa que l'alumne o alumna sent una identitat de gènere diferent al sexe assignat en néixer, es comunica que sigui tractat i anomenat d'acord amb el seu nom sentit i conseqüentment s'activi el Protocol.

En cas que l'alumne o alumna sigui major d'edat, i no tingui actualitzat el seu nom d'acord amb el seu gènere sentit en el Registre Civil, haurà d'aportar al director o directora del centre educatiu **una comunicació signada** (annex 2) sol·licitant que sigui tractat i anomenat d'acord amb el seu nom sentit i conseqüentment s'activi el Protocol.

2. Des de l'equip docent

Quan des de l'equip docent, el tutor o tutora de l'alumne o alumna, o altres professionals del centre detecten de manera reiterada i persistent en el temps la presència de conductes que manifesten una possible identitat de gènere no coincident amb el gènere assignat en néixer, es comunicarà a la direcció del centre per tal d'iniciar el protocol.

3. Del mateix alumne/a, en cas que sigui menor d'edat

Quan sigui el mateix alumne o alumna menor d'edat qui comunicui a l'equip docent o a la direcció del centre que té una identitat de gènere no coincident amb el sexe assignat en néixer, es duran a terme les mesures corresponents per iniciar el protocol i recollida d'informació, sempre garantint l'interès superior del menor.

Annex 1

**MODEL DE COMUNICACIÓ PER PART DE LES FAMÍLIES DE SOL·LICITUD DE
CANVI DE NOM EN EL CENTRE EDUCATIU DEL SEU FILL O FILLA D'ACORD
AMB EL GÈNERE SENTIT AIXÍ COM DE L'ACTIVACIÓ DEL PROTOCOL PER A
L'ATENCIÓ I ACOMPANYAMENT DE L'ALUMNAT TRANSGÈNERE EN ELS
CENTRES EDUCATIUS**

..... amb DNI..... en qualitat de
(nom i cognoms)
mare/pare/tutor/a legal

..... amb DNI..... en qualitat de
(nom i cognoms)
mare/pare/tutor/a legal

SOL·LICITEM:

Que el nostre fill o filla o menor tutelat sigui tractat i anomenat amb el nom que s'identifica:

Nom i cognoms d'acord amb el registre civil.....

Nom amb el que s'identifica.....

Així com l'activació del protocol per a l'atenció i acompanyament del meu fill o filla o menor tutelat en aquest centre educatiu.

Signatures (caldrà les signatures dels titulars de la pàtria potestat)

Data

DIRECTOR/A DEL CENTRE EDUCATIU .....

Annex 2

**MODEL DE COMUNICACIÓ PER PART DE L'ALUMNE/A MAJOR D'EDAT DE
CANVI DE NOM EN EL CENTRE EDUCATIU D'ACORD AMB EL GÈNERE SENTIT
AIXÍ COM DE L'ACTIVACIÓ DEL PROTOCOL PER A L'ATENCIÓ I
ACOMPANYAMENT DE L'ALUMNAT TRANSGÈNERE EN ELS CENTRES
EDUCATIUS**

..... amb DNI.....
(nom i cognoms)
com a alumne/a d'aquest centre educatiu

SOL·LICITO:

Ser tractat/ada i anomenat/ada amb el nom amb el qual m'identifico:

Nom i cognoms d'acord amb el registre civil .....

Nom amb què m'identifico:.....

Així com l'activació del protocol per a l'atenció i acompanyament de l'alumnat transgènere en els centres educatius.

Signatura

Data

DIRECTOR/A DEL CENTRE EDUCATIU .....

PROPOSTA ACTUACIONS

Un cop rebuda per qualsevol dels canals habilitats la sol·licitud de canvi de nom de l'alumne o alumna així com la comunicació d'inici de les actuacions *del Protocol d'atenció i acompanyament de l'alumnat transgènere en els centres educatius* es duran a terme les següents actuacions a fi d'elaborar les mesures més adequades per garantir una atenció i acompanyament òptim per a l'alumne o alumna transgènere.

En funció de l'origen de la petició, distingim 4 procediments d'actuació:

1. Quan la demanda la fa la família

La direcció del centre s'entrevistarà amb l'equip docent que acompanya l'alumne/a i amb la família a fi d'analitzar la situació i valorar i identificar les mesures d'atenció i d'acompanyament a dur a terme.

Amb la finalitat que el centre dugui a terme un acció coherent i coordinada amb la família i dissenyi actuacions adequades a la singularitat i necessitats de l'alumne o alumna, la família podrà aportar un informe dels professionals que acompanyen l'alumne o alumna en el procés de transició (orientadors, unitat de salut...)

La direcció del centre, en funció de les necessitats detectades, un cop escoltada la família, i si escau, amb l'assessorament dels professionals de l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) i dels equips d'orientació de centre, ha de proposar les actuacions que cal fer en l'àmbit escolar.

2. Quan la demanda la fa l'equip docent o altres professionals del centre

Quan des de l'equip docent, el tutor o tutora de l'alumne o alumna, o altres professionals del centre detecten de manera reiterada i persistent en el temps la presència de conductes que manifesten una possible identitat de gènere no coincident amb el gènere assignat en néixer, es comunica a la direcció del centre.

La direcció del centre, un cop realitzada la compilació d'informació per part de l'equip docent i/o dels professionals de l'EAP o del personal orientador del centre, farà una reunió amb la família a fi d'intercanviar informació i valorar la situació.

En el cas que la família o representants legals dels menors d'edat estiguin d'acord a iniciar tant les actuacions i mesures per posar en marxa el canvi de nom amb el qual s'anomena l'alumne o alumna com les mesures recollides en el protocol, hauran de trametre a la direcció el model de comunicació (annex 1).

La direcció del centre, en funció de les necessitats detectades, un cop escoltada la família, l'equip docent i, si escau, amb l'assessorament dels professionals de l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) i dels equips d'orientació de centre, ha de proposar les actuacions que cal fer en l'àmbit escolar.

3. Quan la demanda la fa l'alumne/a menor d'edat

Quan sigui el mateix alumne o alumna menor d'edat qui comuniqui a l'equip docent o a la direcció del centre que té una identitat de gènere no coincident amb el sexe assignat en néixer, es duran a terme les mesures corresponents per iniciar el protocol.

La direcció del centre, un cop realitzada la compilació d'informació per part de l'equip docent i/o dels professionals de l'EAP o del personal orientador del centre, farà una reunió amb la família a fi d'intercanviar informació i valorar la situació.

En el cas que la família o representants legals dels menors d'edat estiguin d'acord a iniciar tant les actuacions i mesures per posar en marxa el canvi de nom amb què s'anomena l'alumne o alumna com les mesures recollides en el protocol, hauran de trametre a la direcció el model de comunicació (annex 1) del protocol.

La direcció del centre, en funció de les necessitats detectades, un cop escoltada la família, l'equip docent i, si escau, amb l'assessorament dels professionals de l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) i dels equips d'orientació de centre, ha de proposar les actuacions que cal fer en l'àmbit escolar.

4. Quan la demanda la fa l'alumne/a major d'edat

Un cop rebuda la comunicació signada (annex 2) per part de l'alumne o alumna major d'edat, la direcció del centre farà entrevistes amb l'equip docent que acompanya l'alumne o alumna a fi d'exposar la situació i valorar i identificar de les mesures tant educatives com organitzatives que calen per desenvolupar una actuació individualitzada i òptima per al lliure desenvolupament del jove en el centre educatiu.

La direcció del centre, en funció de les necessitats detectades, un cop escoltat l'alumne o alumna, l'equip docent i si escau els equips d'orientació de centre, proposarà les actuacions que cal fer en l'àmbit escolar.

Actuació en situació de desacord amb la família i protecció del menor

En cas que no hi hagi acord entre la família del menor i el centre educatiu pel que fa a la valoració de la situació i sempre amb la finalitat de garantir l'interès superior de l'alumne o alumna, la direcció del centre informarà a la Inspecció d'Educació i valoraran, d'acord amb *la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència*, l'existència d'una possible situació de risc o desemparament.

Donat aquest supòsit el director o directora del centre educatiu derivarà el fet, d'acord amb l'article 5 de l'esmentada Llei, a la Direcció General d'Atenció a la Infància i a la Adolescència, segons el següent [model Notificació de situació de risc o desemparament des dels centres educatius.](#)

MESURES D'ATENCIÓ I ACOMPANYAMENT A L'ALUMNAT TRANSGÈNERE

Amb la finalitat que la comunitat escolar constitueixi un entorn amable i segur on l'alumne o alumna pugui viure de manera natural la seva identitat de gènere o expressió de gènere, la direcció del centre haurà de desenvolupar les següents mesures genèriques que afecten a tota la comunitat escolar:

- Planificar una seqüència esglaonada de les mesures de cara a normalitzar la situació i garantir l'interès superior de l'alumne o alumna.
- Coordinar l'actuació i desplegament de tots els agents implicats en el desenvolupament del protocol.
- Garantir el respecte a la intimitat de l'alumnat en trànsit.

A continuació es proposen mesures d'atenció i acompanyament a desenvolupar tant a nivell de l'alumne o alumna, del grup-classe, de la família i del centre educatiu.

MESURES ORGANITZATIVES I EDUCATIVES

Són propostes de mesures d'atenció i d'acompanyament a realitzar per garantir que l'alumne o alumna pugui viure de manera natural la seva identitat de gènere o expressió de gènere en el centre educatiu:

- Indicar a tota la comunitat escolar que es dirigeixi a l'alumne o alumna pel seu nom sentit.
- Adequar les llistes de classe, informes, carnets i altra documentació de caràcter intern o que tingui com a únic destinatari la família o l'alumne o alumna.
- Garantir que en el Registre d'alumnes (RALC) i en tota la documentació generada oficialment (certificats i informes externs, actes d'avaluació, actes de

qualificacions, expedient acadèmic, etc), s'identifiqui la persona d'acord amb el nom que figura en el Registre Civil.

- Sensibilitzar, informar i assessorar a la comunitat escolar sobre la diversitat de gènere en la infància i l'adolescència
- Utilitzar un llenguatge inclusiu i no sexista que prevegi la diversitat de gènere en els documents del centre.
- Facilitar la formació al professorat, al personal de suport educatiu i al personal PAS sobre diversitat de gènere i demanar, si escau, al Departament d'Ensenyament, assessorament sobre el desenvolupament del protocol
- Orientar els professionals del centre educatiu, amb el suport, si escau, de l'EAP del centre.
- Garantir que en tot moment l'alumne o alumna pugui viure lliurement, d'acord amb les NOFC la seva expressió de gènere.
- Garantir l'accés als lavabos i als vestuaris que li corresponen d'acord amb la seva identitat de gènere sentida, buscant sempre la solució més adequada per a tot l'alumnat.
- Aplicar en cas de possible situació d'assetjament, el [Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament escolar a persones LGBTI](#)

MESURES PER A L' ALUMNE O ALUMNA TRANSGÈNERE

Són propostes de mesures d'acompanyament a dur a terme amb l'alumne o alumna, de cara a garantir que pugui viure de manera natural la seva identitat de gènere o expressió de gènere en el centre educatiu, les següents:

- Fer-lo partícip, tant com sigui possible, d'acord amb una planificació temporal acordada, de l'elaboració de les mesures d'atenció i acompanyament pel que fa a ell o ella mateixa, a nivell de grup-classe i de centre educatiu.
- Oferir un tutor o tutora individual que acompanyi l'alumne o alumna en el seu procés en l'àmbit escolar.
- Garantir el seguiment i l'acompanyament de l'alumne o alumna en el seu procés de transició i al llarg de l'escolarització, tant per part del seu tutor o tutora, com de l'Equip d'Assessorament Psicopedagògic EAP o dels orientadors o orientadores del centre, si és el cas.

MESURES PER AL GRUP-CLASSE

Són propostes de mesures d'acompanyament a dur a terme amb el grup classe de cara a garantir que pugui viure de manera natural la seva identitat de gènere o expressió de gènere en el centre educatiu, les següents:

- Sensibilitzar i treballar amb el grup classe qüestions relatives a la identitat de gènere i l'expressió de gènere, com un factor que reconeix i dona valor a la diversitat i que consolida un sistema educatiu inclusiu.
- Notificar al grup-classe, previ treball amb les famílies, el procés de trànsit d'un company o companya, després de rebre el consentiment de l'alumne o alumna i la seva família.
- Garantir la realització d'activitats no segregades per sexe.
- Treballar les unitats didàctiques per a la prevenció de conductes d'odi i discriminació per identitat de gènere del *Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament escolar a persones LGBTI*
- Fer activitats per grup a l'aula o sortides escolars tenint present la xarxa d'amistats de l'alumne o alumna de cara a afavorir-ne el seu acompanyament i la inclusió en el grup.
- Afavorir espais de relació a l'aula.

MESURES PER A LES FAMÍLIES

Són propostes de mesures d'acompanyament a realitzar amb les famílies de l'alumnat del centre educatiu,

- Implementar sessions de sensibilització sobre la diversitat de gènere, especialment adreçades a les mares i pares del grup classe on es troba l'alumne o alumna transgènere.
- Informar de l'existència d'Associacions de famílies LGBTI que ofereixen formació, acompanyament i recursos a les famílies que ho requereixin.
  - CULTURA TRANS
  - [Plataforma Trans*forma](#)
  - [AMPGYL](#)
  - ASSOCIACIÓ LGTB TERRASSA
  - [ATC LIBERTAD](#)
  - ASSOCIACIÓ TRANSVAGINARIAS

- [CHRYSALLIS](#)
- Implementar les unitats formatives del *web Família i Escola. Junts per l'educació*. del Departament d'Ensenyament, que treballen l'educació en valors, la igualtat de gènere, així com la prevenció de conductes d'odi i discriminació.

APRENTATGE I MILLORA CONTÍNUA

El *Protocol per l'atenció i acompanyament de l'alumnat transgènere en els centre educatius*, té com a valor afegit que:

1. Ofereix un circuit amb orientacions i un marc comú d'actuació que cada centre ha d'actualitzar
2. Coordina i dona coherència a les accions dels diferents agents educatius implicats
3. Incorpora **l'aprenentatge organitzatiu** com un element de millora.

Una vegada s'ha activat el protocol i s'han desenvolupat les actuacions corresponents, és necessari valorar l'eficàcia del circuit, dels processos, detectar els punts febles i fer les propostes de millora corresponents per tal d'aconseguir el màxim ajustament possible a les necessitats de l'alumnat.